ISU-ISU PEMELUKAN ISLAM MENURUT UNDANG-UNDANG NEGARA BRUNEI DARUSSALAM

MUHAMMAD BAHRIN BIN HAJI ALIAS

JABATAN SYARIAH DAN UNDANG-UNDANG
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR
2010

ISU-ISU PEMELUKAN ISLAM MENURUT UNDANG-UNDANG NEGARA BRUNEI DARUSSALAM

MUHAMMAD BAHRIN BIN HAJI ALIAS

DISERTASI INI DIKEMUKAKAN UNTUK MEMENUHI
SEBAHAGIAN DARIPADA KEPERLUAN BAGI IJAZAH
SARJANA SYARIAH (SECARA KURSUS DAN DISERTASI)

JABATAN SYARIAH DAN UNDANG-UNDANG
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR
2010

PERAKUAN

Saya akui kajian ini adalah hasil kerja saya sendiri kecuali nukilan dan ringkasan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan sumbernya.

07 Oktober 2010 MUHAMMAD BAHRIN BIN HAJI ALIAS
IGA 070016

ABSTRAK

Jumlah orang bukan Islam yang memeluk agama Islam di negara Brunei Darussalam semakin meningkat dari tahun ke tahun. Walau bagaimanapun disebabkan prasarana perundangan di negara ini masih belum benar-benar mampu untuk menguruskan hal-hal berkenaan pemelukan agama Islam, telah menyebabkan pelbagai masalah dan konflik yang agak serius. Kelemahan dari aspek perundangan dikatakan telah menyebabkan pihak mahkamah, khususnya Mahkamah Syariah tidak dapat melaksanakan peranannya secara amat berkesan. Maka kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti dan membincangkan sejauh mana undang-undang yang ada mampu menyelesaikan kes-kes yang berkaitan dengan pemelukan agama Islam. Bagi memastikan tujuan ini dicapai, maka kajian telah menggunakan pendekatan kajian kepustakaan dan lapangan bagi memperolehi data-data yang berkaitan. Data-data yang telah diperolehi kemudiannya dianalisis dengan menggunakan metode induktif, deduktif dan juga komparatif. Antara hasil kajian mendapati bahawa Mahkamah Syariah sebenarnya mempunyai kuasa yang eksklusif walaupun terhadap pihak-pihak bukan Islam selama mana subjek perundangan masih berada di bawah bidang kuasanya. Kajian ini juga mengukur sejauh mana Mahkamah Syariah mampu memanipulasi peluang-peluang yang ada dalam perundangan ketika membuat tafsiran undang-undang kerana didapati keputusan-keputusan yang dikeluarkan oleh Mahkamah Syariah bersifat tidak konsisten. Rumusan dan cadangan penyelesaian terutamanya dari aspek perundangan dipersembahkan dalam kajian ini setelah permasalahan-permasalahan berkaitan dibincangkan dengan terperinci.

ABSTRACT

The number of conversion to Islam cases in Brunei Darussalam has arisen yearly. However, due to incompetency or legal infrastructure, any issue relating to the conversion cases, could not be handled and administered efficiently. Such weakness in legal aspect has affected the court's reputation and sometimes conflicts especially Syariah Court to discharge their duty effectively. Therefore, the aim of this study is to identify and discuss to what extent current legal structures able resolve cases relating to conversion to Islam. To achieve this, the research is enhanced by the library research and field study in order to obtain relevant data. Data obtained is then analysed by using inductive, deductive and also comparative method. Studies shows that the Syariah Court has exclusive power to decide the case including the non-Muslims parties as far as the subject matter comes within the purview of Syariah's jurisdiction. The study also shows the extent of Syariah Court ability to manipulate the legislation in interpreting the law because it is highlighted that decisions issued by Syariah Court are often inconsistent. In brief, the some solutions offered hopefully will address main issues and provide the corrective measures.

PENGHARGAAN

Alhamdulillah. Setinggi-tinggi kesyukuran dirafa'kan ke hadrat Allah SWT yang telah memberi keizinan dan rahmat-Nya sehingga kajian ini dapat diselesaikan. Salam dan selawat ke atas Rasulullah SAW, para keluarga, sahabat serta pengikut-pengikut Baginda hingga keakhir zaman.

Di kesempatan ini, saya merakamkan ribuan terima kasih kepada Kerajaan KDYMM yang telah memberi kelulusan dan kebenaran kepada saya melanjutkan pengajian diperingkat Ijazah Sarjana Syariah & Undang-undang di Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Malaysia (APIUM) secara skim latihan dalam perkhidmatan penuh. Saya juga mengucapkan ribuan terima kasih kepada Puan Narizan binti Abdul Rahman selaku penyelia disertasi yang banyak memberikan bimbingan, buah fikiran dan tunjuk ajar dalam menyelesaikan disertasi ini.

Ucapan penghargaan dan terima kasih juga ditujukan kepada pensyarah-pensyarah di Jabatan Syariah dan Undang-undang, APIUM, pegawai dan kakitangan Mahkamah-Mahkamah Syariah, Pusat Dakwah Islamiah, Jabatan Arkib Negara, Pusat Sejarah di Negara Brunei Darussalam serta individu-individu yang terlibat secara langsung atau tidak langsung dalam membantu dan memberikan kerjasama bagi mendapatkan data dan maklumat penting berkenaan kajian ini.

Penghargaan yang tidak terhingga saya ucapkan kepada ibu bapa saya, Haji Alias bin Haji Abdul Rahman, Hajah Asmah binti Abdullah. Isteri penulis Dayang Serinah binti Haji Awang Tuah dan anak-anak saya Amal Yaserah, Ahmad Bazli dan Ahmad Saed atas

segala kesabaran, kefahaman dan dorongan yang telah diberikan sepanjang tempoh saya menyiapkan kajian ini.

Muhammad Bahrin bin Haji Alias
No 1, Simpang 26-11,
Jalan Sebakit Atas,
Kg. Tg.Maya, Tutong, TD1341,
Negara Brunei Darussalam

ISI KANDUNGAN

DAFTAR ISI	HALAMAN
Halaman Judul	ii
Perakuan	iii
Abstrak	iv
Abstract	v
Penghargaan	vi
Isi kandungan	viii
Senarai statut	xii
Senarai kes	xiv
Senarai kependekan	xvi
Senarai Transliterasi	xviii
Senarai Lampiran	xix

BAB I

PENDAHULUAN

1.0	Pendahuluan	1
1.1	Latar belakang Kajian	5
1.2	Pernyataan Masalah Kajian	12
1.3	Objektif Kajian	15
1.4	Kepentingan Kajian	16
1.5	Skop Kajian	17
1.6	Sorotan Literatur	17
1.7	Kaedah Pengumpulan dan Analisis Data	24
1.8	Kesimpulan	27

BAB II

PEMELUKAN ISLAM

2.0	Pendahuluan	28
2.1	Pemelukan Islam dari Perspektif Fiqah	29
2.2	Pemelukan Islam Menurut Perlembagaan Negara Brunei Darussalam	31
2.3	Pemelukan Islam dari Perspektif Undang-undang Islam Negara Brunei Darussalam	35
2.4	Prosedur Pemelukan Islam Di Bawah Akta Majlis Ugama Islam	42
2.5	Pertukaran Status Perkahwinan Sivil Kepada Islam.	46
2.6	Pendaftaran Perkahwinan	50
2.7	Had Umur Memeluk Islam	53
2.8	Nafkah	58
2.9	Hadanah	64
2.10	Kesahtarafan	69
2.11	Kesimpulan	72

BAB III

PENTADBIRAN DAN PENGURUSAN PEMELUKAN ISLAM DI NEGARA BRUNEI DARUSSALAM

3.0	Pendahuluan	74
3.1	Majlis Ugama Islam Brunei Darussalam	74
3.2	Fungsi dan Peranan Majlis Ugama Islam Brunei Darussalam	77
3.3	Pusat Dakwah Islamiah	80
3.4	Mahkamah Syariah	81

3.5 Bidang Kuasa Mahkamah-Mahkamah Syariah 83
3.6 Prosedur Pemelukan Islam di Brunei Darussalam 92
3.6.1 Proses Pemelukan 92
3.6.2 Pengesahan Islam 93
3.6.3 Pendaftaran Islam 94
3.6.4 Pembubaran Perkahwinan dan Tuntutan bagi relif-relif lain 95
3.7 Kesimpulan 98

BAB IV

ISU-ISU PEMELUKAN ISLAM

4.0 Pendahuluan 99
4.1 Kuasa dan Bidang Kuasa Mahkamah 99
4.1.1 Pengesahan Status Agama Si Mati 99
4.1.2 Keberkesanan Peranan Pentadbiran dan Pengurusan 103
4.1.3 Konflik Bidang Kuasa Mahkamah 105
4.1.4 Kuasa Kehakiman 115
4.2 Had Umur Kanak-kanak dalam hal Pemelukan Agama Islam 120
4.3 Kesahtarafan Anak 132
4.4 Hadanah dan Penentuan Agama Anak 145
4.5 Nafkah 153
4.6 Pendaftaran dan Pembubaran Perkahwinan Sivil 155
4.7 Kesimpulan 164

BAB V

RUMUSAN DAN CADANGAN

5.0 Rumusan 165

5.1 Cadangan 169

5.2 Penutup 172

BIBLIOGRAFI 173

LAMPIRAN 181

SENARAI STATUT

Brunei Darussalam

Akta Tafsiran dan Perkara-Perkara Am, Penggal 4, Brunei Darussalam.

Akta Mahkamah-Mahkamah Syariah, Penggal 184, Brunei Darussalam.

Akta Majlis Ugama Islam dan Mahkamah-Mahkamah Kadi, Penggal 77 (Semakan 1984), Brunei Darussalam.

Enacment No: 1 of 1912, Laws of Brunei 1906-1930

Enacment No: 2 of 1913, Laws of Brunei 1906-1930

" Marriage Act" – Capter 76, Brunei Darussalam

Perintah "Legitimacy Order, 2001", Brunei Darussalam.

Perintah Acara Mal Mahkamah-Mahkamah Syariah, 2005, Brunei Darussalam.

Perintah Darurat (Undang-Undang Keluarga Islam), 1999, Brunei Darussalam.

Undang-undang No: 20 Tahun 1955, Negeri Brunei Darussalam

Perlembagaan Negara Brunei Darussalam 1957

"Registration Of Marriages Act" – Capter 124, Brunei Darussalam.

"The Of Infants Act" – Capter 191, Brunei Darussalam.

"The Dissolution Of Marriage Act" – Capter 165, Brunei Darussalam.

"The Married Women Act'- Capter 190, Brunei Darussalam.

Malaysia

Akta Pentadbiran Undang-Undang Islam (Wilayah Persekutuan) - 1993 (Akta 505), Malaysia.

Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Negeri Melaka) 2002 dan Peraturan-Peraturan, Malaysia

Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Negeri Selangor) 2003, Malaysia.

Perlembagaan Persekutuan Malaysia

SENARAI KES

Awang Gumpul bin Payur, (Memorandum Kadi Daerah Tutong bil: 41/KTO/20/878/Pt:6).

Awang Lim Tian Long (Keputusan Kes Mahkamah Kadi Daerah Belait, Pengiran Haji Mohammad Tashim bin Pengiran Haji Hassan, 13 Januari 1998).

Awang Yong Yock See (Bil:18/KTO/30/1986, Laporan Pengesahan Islam Pejabat Kadi Daerah Tutong, 6 Februari, 2001)

Dalip Bhagwan Singh lwn Public Prosecutor [1998] 1 MLJ 1.

Dalip Kaur Gurbux Sing lwn Pegawai Polis Bukit Mertajam [1991] 1 CLJ 77.

Hajah Hairani binti Haji Muhd. Dahare, Kes Bil. MRHS/MAL/TUT/74/2008.

In Re Maria Huberdina Hertogh; Adrianus Petrus Hertogh & Anor lwn Amina binti Mohamed & Ors, [1951] MLJ 12.

Jafar Anak Juing, Kes Mahkamah Rendah Syariah Daerah Belait, bertarikh 2 Mac 2007.

Laila Suziyana binti Mohd. Safwan @ Meliesa binti Endra lwn Mohammad Safwan bin Ahmad tajuddin, Kes Bil: MRHS/MAL/BM 437/2006.

Md Hakim Lee lwn Majlis Agama Islam Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur [1997] 4 CLJ.

Mohammad Abdullah Moorty, [2006] JH Jun 2006, Jld XXI. Bhg II.

Mohammad Arif bin Abdullah lwn Subang Anak Tundoh, Kes Bil: MRHS/MAL/TM 10/2009.

Mohammad Louis bin Abdullah, Kes Bil: PI/BM/185/2007.

Mohd Jamil Abas bin Abdullah @ James Chiew Siew Hua, Civil Appeal No. 17 Of 2002, Appeal Court Brunei Darusssalam.

Muhammad Azhar Syafie bin Abdullah Millo dgn Rosario Millo, Kes Bil: MRHS/MAL/BM 354/2006.

Muhammad Firdaus bin Abdul Rahman @ Tan Kah Hock lwn Lim Yew Foong, Kes Bil: MRHS/MAL/ 367/2008.

Muhammad Jamil Abas bin Abdul Ali @ James Chiew Siew Hua lwn Sandy M.Chiew @ Martinez, Kes Bil: TC/BM 180/2001.

Muhammad Saiful bin Abdullah Lim @ Hendry Lim Keh Guan lwn Ng Shu Hua, Kes Mal Bil: MRHS/MAL/BM 190/2005

Ng Shu Hui lwn Muhammad Saiful bin Abdullah Lim @ Hendry Lim Keh Guan, Kes Bil: MRHS/MAL/BM 413/2005

Nur Azimah binti Haji Muhammad Hassanal Mega @ Shuzina Rosmie binti Mega, Kes Bil: MRHS/KB/PI/41/2009.

Nur Rafi'ah binti Abdullah Bungah @ Dang Rapat binti Bungah, Kes Bil: PI/BM/138/2007.

Nur Sufiani Adilina binti Abdullah Tan @ Tan Siew Kee, Kes Bil: 157/MRHS/KB/2007.

Nurul Hayati binti Muhammad Isa, Kes Pengesahan Islam Mahkamah Syariah Daerah Belait, Tahun 2006.

Nyonya binti Tahir, [2006] JH Jun 2006, Jld. XXI. Bhg.II.

Pendakwa Syarie lwn Fahyu Hanim & Anor [2000], Jurnal Syariah,jil.8, bil.1.

R.v. Sussex Justices, ex parte Mc Carthy [1924] 1 K.B 256.

Riduan Abdullah @ Parthmanathan (Unreported Case)- Julai 2009, Majalah Al-Islam.

Sandy M.Chiew @ Martinez lwn James Chiew Hua, Petition No. 15 Of 2001, High Court, Brunei Darussalam.

Saran Tandan lwn Muhammad Rusydi bin Abdullah @ Rosdi bin Said. Kes Bil : MRHS/MAL/BM 445/2003.

Shamala a/p Sathiyaseelan lwn Dr Jeyaganesh a/l C Mogarajah [2003] 6 MLJ 515

Siti Marahaini binti Abdullah Mundu @ Mahani Anak Mundu, Kes Bil: PI/BM/08/2007.

Soon Singh a/l Bikar Singh lwn Pertubuhan Kebajikan Islam Malaysia(PERKIM) Kedah [1998] 2 MLJ 244.

Subashini a/p Rajasingam lwn Saravanan a/l Thangathoray, [2007] 2 ShLR.

Susie Anak Lita @ Nurfa'izah Billah binti Abdullah Lita dgn Chew Heng Huat @ Ewin, Kes Bil: MRHS/MAL/BM 92/2008.

Tan Sung Mooi lwn Too Miew Kim [1994] 3 MLJ 117

Tey Siew Choo lwn Teo Eng Hua [1999] 6 CLJ 308.

Yong Sui Int lwn Muhammad Zuki bin Abdullah Intol, Kes Bil: MRHS/MAL/TUT : 40/2005.

SENARAI KEPENDEKAN

KDYMM	Kebawah Duli Yang Maha Mulia
AMUIDMMK	Akta Majlis Ugama Islam Dan MAhkamah-Mahkamah Kadi (Penggal 77)
AMMS	Akta Mahkamah-Mahkamah Syariah, Penggal 184
PDUUKI	Perintah Darurat (Undang-Undang Keluarga Islam), 1999
PAMMMS	Perintah Acara Mal Mahkamah-Mahkamah Syariah, 2005.
MUIB	Majlis Ugama Islam Brunei
KDYMM	Kebawah Duli Yang Maha Mulia
MLJ	Malayan Law Journal
CLJ	Current Law Journal
JH	Jurnal Hukum
SWT	Subhanahu wa Ta'ala
SAW	Sallallahu 'alayhi wa Sallam
Y.A.	Yang Arif
Bil.	Bilangan
DBP	Dewan Bahasa dan Pustaka
No.	Nombor
HMA	Hakim Mahkamah Agong
Lwn.	Lawan
Jld.	Jilid
Prof.	Profesor
h.	Halaman
Dgn	Dengan
MRHS	Mahkamah Rendah Syariah
MTS	Mahkamah Tinggi Syariah
MRS	Mahkamah Rayuan Syariah

Ibid	*Ibidem*, bermaksud rujukan yang sama seperti sebelumnya
op.cit	*Opera citato*, bermaksud bahan yang sama yang sudah dirujuk sebelum ini tetapi telah diselang oleh rujukan lain dengan halaman yang lain.
et.al	Nama bagi penulis-penulis lain bagi buku yang dihasilkan oleh lebih dari dua orang penulis.

SENARAI TRANSLITERASI

ب : b	ز: z	ف : f
ت : t	س : s	ق : q
ث : th	ش : sy	ك: k
ج: j	ص : s□□	ل : l
ح : h□	ض : d□	م : m
خ : kh	ط : t□	ن : n
د : d	ظ : z□	و : w
ذ : dh	ع : ‘(ayn)	ة, ه : h
ر : r	غ : gh	ى : y

Vokal

Pendek	Panjang	Diftong
ــَ : a	ا : ā	ـَوْ : au /aw
ِ : i	ىَ : ‘ā	يَْ : ai / ay
ُ : u	ى : ī	
	ـُو : ū	

SENARAI LAMPIRAN

SENARAI LAMPIRAN		HALAMAN
Lampiran A	Statistik Pemelukan Islam Di Brunei Darussalam Bermula Januari Sehingga Julai 2009	181
Lampiran B	Statistik Kes Pengesahan Murtad Yang Disabitkan Oleh Mahkamah-Mahkamah Seluruh Negara Bagi Tahun 1993-2008.	182
Lampiran C	Akta Tafsiran Dan Perkara-Perkara Am, Penggal 4.	183
Lampiran D	Perintah Darurat (Undang-Undang Keluarga Islam), 1999	185